

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **L. I., Š.**, proti žalovanému: **Krajský stavebný úrad v Nitre**, Lomnická 44, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. k. KSUNR-2009-943-009 zo dňa 20. novembra 2009, o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie bezplatného právneho zástupcu, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 11. augusta 2010, č. k. 15S/3/2010-28, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 11. augusta 2010, č. k. 15S/3/2010-28 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením krajský súd nepriznal žalobcovi oslobodenie od platenia súdneho poplatku a návrh o ustanovenie zástupcu z radov advokátov zamietol. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca v konaní o žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. k. KSUNR-2009-943-009 zo dňa 20. novembra 2009 navrhol, aby mu krajský súd priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil bezplatného právneho zástupcu. Uviedol, že ustanoviť zástupcu z radov advokátov možno len v prípade, ak je preukázané, že je to potrebné na ochranu záujmov účastníka konania. Potreba ochrany záujmov účastníka konania sa posudzuje v priamej spojitosti s predmetom konania, bez ohľadu na to, či ide o spor alebo inú právnu vec alebo verejné súdnictvo. Táto potreba sa môže posudzovať len individuálne a spravidla bude súvisieť so skutkovou a právnou zložitou veci.

Žalobca poslal súdu potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov a na ustanovenie zástupcu potvrdené mestom Šurany zo dňa 11. februára 2010. Z tohto potvrdenia krajský súd zistil, že žalobca tu neuviedol, či sú mu vyplácané dôchodkové dávky, resp. či má príjmy z iných zdrojov. Uviedol len, že má značné pôžičky od veriteľov, ktorých však neoznačil. Okrem toho od roku 1992 nepoberal žiadne dávky v hmotnej núdzi a príspevky a neboli mu vyplácané žiadne iné dávky a príspevky. Z potvrdenia Sociálnej poisťovne, pobočky Nové Zámky z 08. februára 2010 vyplýva, že žalobca nemá nárok na dávku v nezamestnanosti, ani žiadnu nepoberá. Podľa potvrdenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkach, odbor sociálnych vecí a rodiny, pomoc v hmotnej núdzi vysunuté pracovisko Šurany z 05. februára 2010 žalobca nepoberá dávku v hmotnej núdzi a ani žiadne príspevky.

Krajský súd ďalej zistil, že žalobcovi bol od 01. januára 2010 zvýšený starobný dôchodok na sumu 283,20 eura mesačne a žalobca je spoluvlastníkom rodinného domu v katastrálnom území mesta Šurany a zároveň je aj spoluvlastníkom viacerých pozemkov v katastrálnom území mesta Šurany.

Súdny poplatok z návrhu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy na základe žaloby je 66,- eur (položka č. 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorá je súčasťou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších právny predpisov).

Podľa § 2 zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení opatrenia č. 300/2010 Z. z., za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú podľa § 3 spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm vo výške 185,38 eura mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu.

S poukazom na zistený majetok žalobcu, výšku jeho starobného dôchodku, ako aj s prihliadnutím na výšku súdneho poplatku za návrh a predmet sporu, krajský súd uzavrel, že je v možnostiach žalobcu zaplatiť súdny poplatok, a preto žiadosť žalobcu zamietol. Okrem toho dodal, že po zaplatení súdneho poplatku žalobcovi zostane na zabezpečenie základných životných potrieb suma 217,20 eura, ktorá je vyššia ako suma životného minima na jednu plnoletú fyzickú osobu.

Nakoľko žalobca nebol oslobodený od súdnych poplatkov, pretože nesplnil zákonné predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, nebol splnený zákonný predpoklad na ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle § 30 ods. 1 OSP. Samotná skutočnosť, že žalobca nemá právnické vzdelanie, nie je dôvodom na ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca. Žiadal napadnuté uznesenie zmeniť a jeho návrhu vyhovieť, nakoľko začatie konania nezavinil a sú u neho splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a ustanovenie zástupcu z radov advokátov s cieľom zabezpečiť jeho zákonnú a spravodlivú ochranu práv.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu, pokiaľ ním namieta, že pri rozhodovaní o jeho žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov nezohľadnil dostatočne jeho celkové pomery, treba považovať za dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti (t. j. v piatej časti OSP), sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 138 ods. 1 veta prvá OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Podľa citovaného zákonného ustanovenia súd môže na návrh účastníka priznať mu oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré je viazané na jeho osobu. Zákonným predpokladom oslobodenia od súdnych poplatkov sú:

- majetkové, zárobkové a osobné i sociálne pomery účastníka,
- nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov súd prihliada aj na výšku súdneho poplatku, na prípadné trovy, ktoré si vyžiada dokazovanie vo veci, ako aj na povahu uplatneného nároku.

Podľa § 30 ods. 1 OSP účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

V zmysle citovaného zákonného ustanovenia predpokladmi na ustanovenie zástupcu z radov advokátov sú:

- žiadosť účastníka konania,
- účastník spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov na základe rozhodnutia súdu podľa § 138 ods. 1 OSP, t. j. či také rozhodnutie odôvodňujú pomery účastníka a (kumulatívne) či nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie či bránenie práva. Nie je rozhodujúce, že také rozhodnutie súd nevydal, pretože oň účastník nepožiadal (napr. žiadateľom je žalovaný, ktorý v prvostupňovom konaní neplatí súdny poplatok splatný podaním žaloby),
- potreba ochrany záujmov účastníka konania v priamej spojitosti s predmetom konania, bez ohľadu na to, či ide o spor alebo inú právnu vec alebo verejné súdnictvo.

Potreba ochrany záujmov účastníka konania sa posudzuje individuálne a spravidla bude súvisieť so skutkovou a právnou zložitosťou veci. Zmyslom ustanovenia zástupcu z radov advokátov účastníkovi konania, vrátane osobitnej poučovacej povinnosti, je plniť

pozitívny záväzok štátu voči osobám (čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) na právnu pomoc v konaní pred súdom. Preto súd pri posudzovaní splnenia podmienok ustanovenia § 30 OSP musí zohľadniť aj okolnosť, či takáto pomoc je pre účastníka nevyhnutná a bez nej by sa sťažilo uplatnenie základného práva na súdnu ochranu účastníka. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že v správnom súdnictve neprichádza do úvahy poskytnutie právnej pomoci Centrom právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácií a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o právnej pomoci“).

Nakoľko krajský súd sa návrhom žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie zástupcu z radov advokátov nezaoberal zo všetkých zhora uvedených hľadísk, ale iba prihliadol na jeho príjem, musel odvolací súd napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta druhá a § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 OSP), v ktorom prvostupňový súd návrh žalobcu o ustanovenie zástupcu z radov advokátov znova posúdi aj s ohľadom na to, či sú príjmy žalobcu postačujúce na úhradu služieb právnej pomoci, zohľadní aj sociálne pomery žalobcu, ako aj potrebu právnej ochrany vzhľadom k predmetu konania a až potom o jeho žiadosti znova rozhodne.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. novembra 2010

JUDr. Jana Baricová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Petra Slezáková